

**PREZES
URZĘDU OCHRONY
KONKURENCJI I KONSUMENTÓW**

Warszawa, 14.03.2003 r.

DDF1-507/3/01/MP

DECYZJA nr DDF- 13/03

wersja nie zawierająca danych i informacji stanowiących tajemnicę przedsiębiorstwa

I. Na podstawie art. 9 w związku z art. 5 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. Nr 122, poz. 1319 ze zm.), po przeprowadzeniu postępowania antymonopolowego wszczętego z urzędu przeciwko producentom drożdży:

- Agri - Maszewo Sp. z o.o. w Maszewie,
- Lesaffre Bio - Corporation Sp. z o.o. w Wołczynie,
- Mazowieckiej Fabryce Drożdży „Józefów” Sp. z o.o. w Józefowie,
- Drożdżowni „Lublin” Sp. z o.o. w Lublinie
- Pomorskiej Fabryce Drożdży „POLMOS” S.A. w Tczewie oraz
- Wytwórni Drożdży Piekarskich w Krakowie Bieżanowie Sp. z o.o.

uznaje się praktykę, polegającą na zawarciu porozumienia, którego skutkiem było ograniczenie konkurencji na rynku drożdży piekarskich poprzez ustalenie bezpośrednio cen sprzedaży drożdży piekarskich, **za ograniczającą konkurencję i nakazuje się zaniechanie jej stosowania.**

II. Na podstawie art. 101 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. Nr 122, poz. 1319 ze zm.) nakłada się na każdego przedsiębiorcę (uczestnika porozumienia) karę pieniężną płatną do budżetu w następującej wysokości:

- Agri - Maszewo Sp. z o.o. w Maszewie - 300.000 złotych, stanowiącą równowartość 74.623,15 euro,
- Lesaffre Bio - Corporation Sp. z o.o. w Wołczynie - 300.000 złotych, stanowiącą równowartość 74.623,15 euro,

- Pomorska Fabryka Drożdży „POLMOS” S.A. w Tczewie – 200.000 złotych, stanowiącą równowartość 49.748,77 euro,
- Mazowiecka Fabryka Drożdży „Józefów” Sp. z o.o. w Józefowie - 160.000 złotych, stanowiącą równowartość 39.799,01 euro,
- Drożdżownia „Lublin” Sp. z o.o. w Lublinie - 160.000 złotych, stanowiącą równowartość 39.799,01 euro i
- Wytwórnia Drożdży Piekarskich w Krakowie Bieżanowie Sp. z o.o. - 160.000 złotych, stanowiącą równowartość 39.799,01 euro.

III. Na podstawie art. 105 § 1 kpa w związku z art. 80 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. Nr 122, poz. 1319 ze zm.) **umarza się** wszczęte z urzędu postępowanie antymonopolowe przeciwko:

- Mazurskiemu Centrum Zaopatrzenia Piekarnictwa „MAZPIEK” Sp. z o.o. w Kętrzynie oraz
- „Lesaffre P.S.” Sp. z o.o. w Łodzi

w sprawie o stwierdzenie stosowania praktyki ograniczającej konkurencję, określonej w art. 5 ust. 1 pkt 1 tej ustawy, polegającej na zawarciu porozumienia ustalającego bezpośrednio ceny sprzedaży drożdży piekarskich.

UZASADNIENIE

Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, zwany dalej „organem antymonopolowym” lub „Prezesem Urzędu”, powziął wiadomość, że w dniu 17 września 2001 r. pięciu z ośmiu działających w Polsce producentów drożdży piekarskich dokonało podwyżki cen drożdży o ok. 30-40%. Według informacji prasowych (por. „Gazeta Wyborcza” z dnia 20 września 2001 r.), przyczyną podwyżki był wzrost cen melasy - surowca niezbędnego do produkcji drożdży.

W związku z powyższym organ antymonopolowy przeprowadził z urzędu postępowanie wyjaśniające celem wstępnego ustalenia, czy nastąpiło naruszenie przepisów ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. Nr 122, poz. 1319 ze zm.), zwanej dalej „ustawą o ochronie konkurencji”, w zakresie ustalania cen drożdży piekarskich. Pismem z dnia 28 września 2001 r. wezwano 16 przedsiębiorców działających na krajowym rynku drożdży do przekazania informacji i danych dotyczących

m.in. zasad ustalania polityki cenowej, wielkości sprzedaży i wysokości ceny zbytu drożdży w okresie od 2 lipca 2001 r. do 29 września 2001 r., wielkości produkcji i sprzedaży w 2000 r. i trzech kwartałach 2001 r., udziału w rynku, a także informacji na temat spotkań przedstawicieli producentów drożdży w okresie od 1 sierpnia - do 21 września 2001r.

Z udzielonych informacji wynika, że w badanym okresie produkcją drożdży zajmowało się 8 przedsiębiorców, natomiast 5 zmieniło zakres działalności i odstąpiło od produkcji i sprzedaży drożdży, jeden jest w upadłości, a dwie spółki nie produkują drożdży, lecz zajmują się sprzedażą drożdży importowanych.

Postępowanie wyjaśniające wykazało, że 7 producentów i jeden importer drożdży podjęli decyzje cenowe w sierpniu 2001 r., a nowe ceny zostały wprowadzone w życie w zbliżonym terminie, tj. w dniach 15-19 września 2001 r. i kształtowały się na podobnym poziomie. Ponadto w sierpniu i wrześniu 2001 r. przedstawiciele tych spółek uczestniczyli w kilku spotkaniach poświęconych omówieniu sytuacji na rynku drożdży, zaopatrzenia w surowiec do produkcji - melasę oraz konieczności poniesienia znacznych nakładów inwestycyjnych w kontekście włączenia Polski w struktury Unii Europejskiej.

W związku z powyższym organ antymonopolowy wszczął z urzędu postępowanie antymonopolowe przeciwko 8 producentom i sprzedawcom drożdży, tj. przeciwko spółkom: Kaszubskiej Wytwórni Drożdży Sp. z o.o. w Maszewie, Śląskiej Fabryce Sp. z o.o. w Wołczynie, Mazowieckiej Fabryce Drożdży „Józefów” Sp. z o.o. w Józefowie, Drożdżowni „Lublin” Sp. z o.o. w Lublinie, Pomorskiej Fabryce Drożdży „POLMOS” S.A. w Tczewie, Wytwórni Drożdży Piekarskich w Krakowie Biezanowie Sp. z o.o., Mazurskiemu Centrum Zaopatrzenia Piekarnictwa „MAZPIEK” Sp. z o.o. w Kętrzynie oraz „Lesaffre P.S.” Sp. z o.o. w Łodzi, zwanych dalej odpowiednio: „Spółka Maszewo”, „Spółka Wołczyn”, „Spółka Józefów”, „Spółka Lublin”, „Spółka Tczew”, „Spółka Kraków”, „Spółka Mazpiek” i „Spółka Lesaffre”, pod zarzutem naruszenia art. 5 ust. 1 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji poprzez zawarcie porozumienia ograniczającego konkurencję na krajowym rynku drożdży piekarskich, polegającego na wspólnym ustalaniu cen zbytu drożdży. Jednocześnie strony postępowania zostały zawiadomione o włączeniu na podstawie art. 65 ust. 3 ustawy o ochronie konkurencji danych i informacji uzyskanych w toku postępowania wyjaśniającego do materiału dowodowego postępowania antymonopolowego.

W odpowiedzi na zawiadomienie o wszczęciu postępowania antymonopolowego wszyscy przedsiębiorcy zaprzeczyli zawarciu jakiegokolwiek porozumienia - zarówno w formie pisemnej jak i ustnej - dotyczącego ustalania poziomu cen drożdży piekarskich i

terminu ich wprowadzenia w życie, a tym samym stosowaniu praktyki ograniczającej konkurencję.

Spółka Kraków w piśmie z dnia 11 marca 2002 r. (znak D/35/02/ST) podkreśliła, że wprowadziła we wrześniu 2001 r. podwyżkę z uwagi na wykazaną w sierpniu stratę bilansową, spowodowaną znacznym wzrostem kosztów podstawowej działalności produkcyjnej, wynikającym ze wzrostu cen środków do produkcji drożdży.

Spółka Józefów uznała zarzut za nieuzasadniony i podkreśliła, że działaniom podejmowanym przez Spółkę nie można przypisać intencji naruszenia ustawy o ochronie konkurencji (pismo z dnia 8 marca 2001 r. L.dz. MED/153/2002).

Zdaniem Spółki Wołczyn, Spółki Maszewo i Spółki Mazpiek (pismo z dnia 10 kwietnia 2002 r.) wprowadzone we wrześniu 2001 r., przez większość producentów, podwyżki cen drożdży były konsekwencją niezależnych decyzji rynkowych przedsiębiorców. Te trzy spółki w dniu 14 sierpnia 2001 r. powzięły wiadomość o zaplanowanej przez Spółkę Tczew na połowę września podwyżce cen, wobec czego zareagowały analizami ekonomicznymi swoich wyników i również podjęły decyzje o podniesieniu cen drożdży.

Z kolei Spółka Lesaffre zaakcentowała (pismo z dnia 10 kwietnia 2002 r.), że wrześniowa podwyżka cen zbytu drożdży importowanych spowodowana była koniecznością znalezienia właściwego pułapu cenowego dla drożdży I'Hirondelle, przewyższających jakością drożdże krajowe. Była także reakcją na decyzje cenowe polskich producentów oraz podwyższenie cen przez producenta zagranicznego, uzasadnione wzrostem cen melasy na rynkach światowych.

**W toku przeprowadzonego postępowania wyjaśniającego i postępowania
antymonopolowego Prezes Urzędu ustalił, co następuje:**

Strony postępowania prowadzą działalność w zakresie produkcji i sprzedaży drożdży piekarskich. Wielkość produkcji poszczególnych przedsiębiorców w 2000 r. ilustruje poniższa tabela:

Tabela nr 1

Nazwa przedsiębiorcy	Wielkość produkcji (w tonach) w 2000 r.	Udział w rynku polskim (w %)
Spółka Józefów	(...) ^x	(...) ^x
Spółka Lublin	(...) ^x	(...) ^x
Spółka Kraków	(...) ^x	(...) ^x
Spółka Tczew	(...) ^x	(...) ^x
Spółka Wołczyn	(...) ^x	(...) ^x
Spółka Maszewo	(...) ^x	(...) ^x
Spółka Mazpiek	(...) ^x	(...) ^x
SUMA	66.506	93

Jak wynika z powyższej tabeli strony prowadzonego postępowania wyprodukowały w 2000 r. łącznie 66.506 ton drożdży piekarskich, co przy produkcji ogółem w Polsce wynoszącej 70.800 ton (źródło: „Produkcja wyrobów przemysłowych w 2000 r.”, Warszawa, lipiec 2001 r.) daje ok. 93% rynku. Największym producentem drożdży jest Spółka Wołczyn, która pod względem ilości przewyższa pozostałe spółki ok. trzykrotnie.

Z uwagi na 32% stawkę celną (kraje Unii i EFTA) import drożdży jest niewielki i stanowi ok. 5% wielkości całego rynku sprzedaży drożdży w Polsce. Drożdże importuje się głównie z Niemiec i Francji.

Wyroby sprzedawane są głównie w kostkach o masie 100g i 500g, przy czym stosowane są różnej wielkości opakowania zbiorcze, tj.: 2kg, 5kg i 10kg dla kostek 100g oraz 10kg kartony lub zwrotne skrzynki drewniane bądź pojemniki PCV - dla kostek 500g. Drożdże w kostkach 500g o wyższej jakości i cenie niż drożdże standardowe oferują: Spółka Tczew, Spółka Maszewo i Spółka Wołczyn. Różnica w cenie w stosunku do drożdży standardowych wynosi od ok. 3,6% w Spółce Maszewo (drożdże Delia) poprzez 6,3% - 8,3% w Spółce Wołczyn (drożdże Perfecta) do ok. 12,2% w Spółce Tczew (drożdże Pomorskie Extra). Ponadto produkowane drożdże sprzedawane są w kostkach o masie: 42g (Spółka Tczew), 1000g (Spółka Lublin i Spółka Kraków), 5000g (Spółka Lublin, Spółka Józefów, Spółka Tczew i Spółka Maszewo) oraz w beczkach 100kg (Spółka Tczew).

Spółki wskazały, że żadna z nich nie posiada pozycji dominującej na rynku drożdży, bowiem w 2000 r. ich udział wynosił od ok. (...)^x % w przypadku Spółki Lesaffre do ok. (...)^x % w przypadku Spółki Wołczyn. Jednocześnie Spółka Maszewo, Spółka Wołczyn, Spółka

(...)^x informacje stanowiące tajemnicę przedsiębiorstwa

Mazpiek i Spółka Lesaffre podały, że zależne są od holenderskiej spółki Old ContinentParticipation and Investment Corporation BV., a więc stanowią jedną grupę kapitałową. Spółka ta jest największym inwestorem w branży drożdży piekarskich w Polsce. Wskazane wyżej cztery spółki mają łącznie ok. 55% udziału w rynku drożdży (odpowiednio: ok. (...)x %, ok. (...)x %, ok. (...)x % i ok. (...)x %).

- Każda ze stron postępowania podała, że ceny zbytu drożdży ustala samodzielnie. I tak:
- w Spółce Józefów - propozycję pionu handlowego, ustaloną w oparciu o rachunek kosztów przy uwzględnieniu średnich cen na rynku, zatwierdza prezes spółki (pismo z dnia 9 października 2001 r.),
  - w Spółce Lublin - ceny ustalane przez Komisję ds. Cen akceptowane są przez zarząd spółki (pismo z dnia 11 października 2001 r.),
  - w Spółce Kraków - ceny ustala zarząd w oparciu o kalkulację kosztu jednostkowego drożdży przy uwzględnieniu aktualnej sytuacji rynkowej (pismo z dnia 8 października 2001 r.)
  - w Spółce Tczew - uchwały w sprawie cen podejmuje zarząd spółki na podstawie wniosku dyrektorów działu handlowego i ekonomicznego (pismo z dnia 12 października 2001 r.)
  - w Spółce Maszewo - cenę ustala prezes zarządu w uzgodnieniu z działem finansowym i sprzedaży, po przeprowadzeniu analizy rynku (pismo z dnia 11 października 2001 r.),
  - w Spółce Wołczyn - ceny zatwierdzane są na posiedzeniu zarządu, po analizie uwarunkowań rynkowych oraz przy uwzględnieniu konieczności uzyskania niezbędnych środków m.in. na realizację inwestycji ekologicznych i technologicznych (pismo z dnia 11 października 2001 r.),
  - w Spółce Mazpiek - ceny ustala zarząd po analizie wyników ekonomicznych spółki, przeprowadzeniu badań rynku i zachowań cenowych konkurentów, a także uwarunkowań wynikających z umów z odbiorcami; zarząd uwzględnia też prognozy cen surowców, głównie melasy (pismo z dnia 9 października 2001 r.)
  - w Spółce Lesaffre - cena zbytu drożdży importowanych ustalana jest przez zarząd na podstawie kalkulacji (pismo z dnia 11 października 2001 r.).

Według stron przyczynami wprowadzenia podwyżek cen w dniach 15-19 września 2001 r. były:

- w Spółce Józefów - wzrost ceny melasy buraczanej z (...)^x zł/t w czerwcu 2000 r. do (...)^x zł/t w sierpniu 2001 r. (tj. o ok. 83% - przyp. UOKiK), wzrost cen energii elektrycznej o ok. 30%, informacje z rynku o podwyżkach planowanych przez innych wytwórców (pismo z dnia 12 grudnia 2001 r.),
- w Spółce Lublin - rosnące koszty ponoszone przez Spółkę, wynikające ze wzrostu cen melasy buraczanej (o ok. 30%) oraz energii elektrycznej, pogarszająca się sytuacja finansowa spowodowana niską rentownością (pismo z dnia 10 grudnia 2001 r.),
- w Spółce Kraków - konieczność dostosowania cen sprzedaży do cen zakupu surowców, zwłaszcza melasy, której cena wynosiła w sierpniu 2000 r. (...)^x zł/t wraz z kosztami transportu, a we wrześniu 2001 r. (...)^x zł/t bez kosztów transportu (różnica ok. 11% plus transport - przyp. UOKiK), przeprowadzona kosztowna inwestycja zamknięcia obiegu wód pochłodniczych (pismo z dnia 16 stycznia 2002 r.),
- w Spółce Tczew - stały spadek wyniku finansowego Spółki, będący skutkiem wzrostu cen zaopatrzeniowych, głównie cen melasy buraczanej o ok. 40%, wody amoniakalnej o ok. 51%, węgla o ok. 37% i energii elektrycznej o ok. 13% (pismo z dnia 11 grudnia 2001 r.),
- w Spółce Maszewo - strata finansowa spowodowana niskimi cenami zbytu nie pokrywającymi kosztów produkcji, wzrost cen melasy z (...)^x zł/t w 1999 r. do (...)^x zł/t w 2001 r. (tj. o ok. 45% - przyp. UOKiK) oraz wody amoniakalnej ze (...)^x zł/t do (...)^x zł/t (tj. o ok. 84% - przyp. UOKiK), realizacja niezbędnych inwestycji dostosowawczych związanych z przystąpieniem Polski do Unii Europejskiej (pismo z dnia 6 grudnia 2001 r.),
- w Spółce Wołczyn - wzrost cen surowców do produkcji - głównie melasy buraczanej o ok. 54%, konieczność przeprowadzenia niezbędnych inwestycji przystosowawczych i służących poprawie jakości wyrobów (pismo z dnia 7 grudnia 2001 r.),
- w Spółce Mazpiek - niska rentowność Spółki, wzrost cen zakupu melasy buraczanej z (...)^x zł/t w 2000 r. do (...)^x zł/t w 2001 r. (tj. o ok. 34% - przyp. UOKiK), nakłady inwestycyjne w latach 1998-2001 r. poniesione na poprawę efektywności i jakości produkcji oraz sposobu dystrybucji towarów, informacje napływające z rynku o zamiarze podwyżek cen przez konkurentów (pismo z dnia 10 grudnia 2001 r.),
- w Spółce Lesaffre - wzrost cen zakupu drożdży we Francji.

Z przekazanych informacji oraz kopii uchwał, protokołów i decyzji cenowych, na mocy których zostały wprowadzone zmiany cen, wynika, iż każdy z przedsiębiorców decyzję o wprowadzeniu podwyżki cen zbytu drożdży podjął w sierpniu 2001 r., co ilustruje poniższa tabela:

Tabela nr 2

Przedsiębiorca	Decyzje cenowe	Data zatwierdzenia decyzji	Data wprowadzenia nowego cennika
Spółka Mazpiek	Protokół z posiedzenia zarządu	15 sierpnia 2001 r.	15 września 2001 r.
Spółka Tczew	Uchwała Nr 29	9 sierpnia 2001 r.	17 września 2001 r.
Spółka Józefów	Decyzja 5/2001	14 sierpnia 2001 r.	17 września 2001 r.
Spółka Lublin	Protokół Nr 7 z posiedzenia Komisji ds Ustalania Cen	20 sierpnia 2001 r.	17 września 2001 r.
Spółka Kraków	Decyzja cenowa	15 sierpnia 2001	17 września 2001 r.
Spółka Maszewo	brak danych	17 sierpnia 2001 r.	17 września 2001 r.
Spółka Wołczyn	Uchwała zarządu Nr 3/08/2001	31 sierpnia 2001 r.	17 września 2001 r.
Spółka Lesaffre	brak danych	brak danych	19 września 2001 r.

Z tabeli wynika, że decyzję o zmianie obowiązujących cen najwcześniej podjęła Spółka Tczew, najpóźniej natomiast Spółka Wołczyn. Zatwierdzone w powyższych terminach cenniki u sześciu producentów, tj. w Spółce Tczew, Spółce Józefów, Spółce Lublin, Spółce Kraków, Spółce Maszewo i Spółce Wołczyn, zaczęły obowiązywać od dnia 17 września 2001 r., w Spółce Mazpiek nowe ceny sprzedaży drożdży wprowadzono od dnia 15 września 2001 r., zaś w Spółce Lesaffre od dnia 19 września 2001 r.

Organizacja sprzedaży u poszczególnych producentów jest zróżnicowana. Spółka Maszewo i Spółka Wołczyn podzieliły swój obszar sprzedaży, obejmujący cały kraj, na 7 regionów liczących od 2 do 4 województw, przy czym regiony te nie pokrywają się, a każdy region w obu Spółkach obejmuje taki sam obszar. Cenniki ustalane są dla każdego kontrahenta w każdym regionie, wobec czego w Spółkach nie ma jednego ogólnego cennika dla wszystkich odbiorców.

Z uwagi na dużą liczbę odbiorców (od jednego do kilkudziesięciu) w każdym regionie, analizę cen zbytu drożdży przed i po podwyżce oraz skalę wzrostu przeprowadzono na przykładzie wybranych odbiorców z każdego regionu, przyjmując za kryterium wyboru najszerszą ofertę asortymentową nabywanych drożdży. Powyższe ilustrują tabele nr 3 i 4.

Spółka Maszewo:

Tabela nr 3

Region	Cena (w zł/kg) przed podwyżką dla drożdży				Cena (w zł/kg) po podwyżce dla drożdży				Skala podwyżki dla drożdży (w %)			
	100g op. 5kg	100g op. display ¹	500g op. 10kg	5000g op. 10kg	100g op. 5kg	100g op. display	500g op. 10kg	5000g op. 10kg	100g op. 5kg	100g op. display	500g op. 10kg	5000g op. 10kg
I - VI	2,60	-	1,95	1,90	3,20	3,30	2,28	2,22	23,1	-	16,9	16,8
VII	2,70	-	2,00	2,00	3,30	3,40	2,38	2,32	22,2	-	19	16

Spółka Wołczyn:

Tabela nr 4

Region	Cena (w zł/kg) przed podwyżką dla drożdży			Cena (w zł/kg) po podwyżce dla drożdży			Skala podwyżki dla drożdży (w %)		
	100g op. 5kg	100g op. display ¹	500g op. 10kg	100g op. 5kg	100g op. display	500g op. 10kg	100g op. 5kg	100g op. display	500g op. 10kg
I	2,62	-	1,95	3,27	3,36	2,42	24,8	-	24,1
II	2,51	-	1,91	3,12	3,21	2,31	24,3	-	20,9
III	2,54	-	1,93	3,16	3,25	2,34	24,4	-	21,2
IV	2,51	-	1,91	3,12	3,21	2,31	24,3	-	20,9
V	2,54	-	1,97	3,16	3,25	2,34	24,4	-	18,8
VI	2,57	-	1,95	3,30	3,29	2,37	28,4	-	21,5
VII	2,59	-	1,97	3,23	3,32	2,39	24,7	-	21,3

Z powyższych tabel wynika, że w regionach I-VI oraz w regionie VII miał miejsce wzrost cen drożdży w mniejszych opakowaniach (100g w op. 5kg) o 22,2 – 23,1% w Spółce Maszewo i o 24,3 – 28,4% w Spółce Wołczyn. W odniesieniu do drożdży w większych opakowaniach (500g w op. 10kg) wzrost ten wynosił 16 – 16,8% w Spółce Maszewo i 18,8 – 24,1% w Spółce Wołczyn.

Spółka Józefów, Spółka Lublin, Spółka Kraków i Spółka Tczew sprzedają swoje produkty także na obszarze całego kraju, jednakże nie dzielą go na regiony sprzedaży. W pierwszych trzech Spółkach, zarówno przed jak i po podwyżce z dnia 17 września 2001 r., obowiązywały cenniki ogólne. W przypadku Spółki Tczew analizie poddano ceny zbytu określone w umowach handlowych zawartych z trzema odbiorcami. Wysokość cen i skalę ich wzrostu prezentuje tabela nr 5.

¹ opakowanie zbiorcze - kartony 1kg pakowane dodatkowo w karton 5kg - asortyment sprzedawany od września 2001 r.

2

3

2

3

Dane zawarte w tabeli nr 5 wskazują, że nie wszystkie drożdżownie w badanym okresie produkowały każdy asortyment drożdży. Najszerszą gamę wyrobów oferują Spółka Lublin i Spółka Tczew. Spółka Lublin i Spółka Kraków zarówno przed jak i po podwyżce różnicowały ceny zbytu dla odbiorców hurtowych i detalicznych, zaś Spółka Tczew zróżnicowanie takie wprowadziła dopiero podwyżką. Z kolei Spółka Józefów w całym badanym okresie utrzymywała jednakowe ceny dla hurtu i dla detalu. W przypadku Spółki Lublin skala wzrostu cen dla odbiorców hurtowych znacznie odbiega od skali wzrostu cen dla detalu, osiągając zdecydowanie niższy poziom wzrostu. Natomiast z analizy cen dla odbiorców hurtowych wynika, iż wystąpił jeden incydentalny przypadek obniżki ceny po dniu 17 września 2001 r. Najniższe ceny zarówno przed jak i po podwyżce obowiązywały w Spółce Józefów - tam też była, poza jednym asortymentem, najniższa skala wzrostu cen. Z analizy pozostałych trzech przedsiębiorców wynika, że przed podwyżką Spółka Tczew stosowała najwyższe ceny dla drożdży w kostce 100g w opakowaniu 2 i 5kg, zaś najniższe w pozostałym asortymencie, natomiast po podwyżce dla każdego asortymentu obowiązywały najwyższe ceny. Skala podwyżki u wymienionych w tabeli nr 5 przedsiębiorców była na zbliżonym poziomie i kształtowała się w następujący sposób: dla drożdży w kostce 100g wahała się od ok. 16% do ok. 25%, dla drożdży w kostce 500g od ok. 16% do ok. 24%, dla drożdży w kostce 1000g od ok. 17% do ok. 24%, zaś dla drożdży 5000g od ok. 16% do ok. 25%. Na zróżnicowaną skalę podwyżki miały wpływ: wielkość opakowania zbiorczego (2kg, 5kg, 10kg), rodzaj opakowania (karton, zwrotne) oraz cena dla różnego rodzaju odbiorców (cena dla hurtu i detalu).

Zaprezentowane w tabelach nr 3 i 4 ceny Spółki Maszewo i Spółki Wołczyn są faktycznymi cenami sprzedaży, od których nie są odliczane żadne opusty, bonifikaty i rabaty. Jak wskazała Spółka Maszewo, różne ceny w regionach wynikają z sytuacji rynkowej na tych obszarach, poziomu cen konkurentów, wielkości partii nabywanych przez odbiorcę (większa ilość, niższa cena) i kosztów transportu. Spółka Wołczyn dopuszcza możliwość indywidualnego ustalania opustu z uwagi na stałą współpracę z kontrahentem. Ceny podane przez Spółkę Józefów, Spółkę Lublin i Spółkę Kraków są cenami z cenników ogólnych. W rzeczywistości wszystkie te spółki stosują rabaty i opusty.

Rodzaje i wysokość opustów:

Tabela nr 6

L p	Rodzaj opustu	Spółka Józefów	Spółka Lublin	Spółka Kraków	Spółka Tczew	Spółka Maszewo	Spółka Wolczyn
1.	2	3	4	5	6	7	8
1.	odbiór własnym transportem	(...) ^x do 100km (...) ^x pow. 100km	(...) ^x zł/kg do 100km (...) ^x zł/kg do 200km (...) ^x zł/kg do 300km (...) ^x zł/kg pow. 300km	(...) ^x zł/kg (...) ^x zł/kg	(...) ^x zł/kg do 100km (...) ^x zł/kg do 200km (...) ^x zł/kg do 300km (...) ^x zł/kg pow. 300km	-	-
2.	płatność gotówką	(...) ^x %	(...) ^x zł/kg	-	(...) ^x %	-	-
3.	stała współpraca	-	(...) ^x % ⁴	(...) ^x %	-	-	-
	duża ilość odbiorów	-	-	(...) ^x % pow. 5t ⁵ (...) ^x % pow. 10t (...) ^x % pow. 30t (...) ^x % pow. 40t	(...) ^x % ⁶	-	-
4.	terminowe płacenie faktur	-	-	(...) ^x %	-	-	-
5.	zakup w opak. zwrotnych	-	(...) ^x zł/kg	-	-	-	-

Z powyższej tabeli wynika, że opusty w takiej samej wysokości w przypadku kryterium odbioru własnym transportem - stosowały Spółka Lublin i Spółka Tczew, zaś taki

⁴ od ceny detalicznej dla odbiorców hurtowych

⁵ nie obowiązuje w przypadku cen indywidualnie uzgadnianych

⁶ od ceny detalicznej dla własnych przedstawicieli handlowych

sam opust za płatność gotówką stosowały Spółka Józefów i Spółka Tczew. U pozostałych przedsiębiorców kryteria i wysokość opustów były różne.

Przed wprowadzeniem podwyżki we wrześniu 2001 r. zmiany cen zbytu drożdży u stron niniejszego postępowania następowały w różnym okresie i z różną częstotliwością. W okresie od stycznia do września 2001 r. w Spółce Tczew i Spółce Wołczyn ceny zmieniano tylko dla poszczególnych odbiorców, Spółka Maszewo oraz Spółka Lublin w tym okresie stosowały niezmienione cenniki, w Spółce Józefów ceny zmieniły się czterokrotnie, zaś w Spółce Kraków do dnia 17 września 2001 r. obowiązywał cennik z dnia 26 czerwca 2000 r.

Wszyscy uczestnicy postępowania zgodnie podali, że przyczyną podwyżek cen drożdży we wrześniu 2001 r. był wzrost cen surowców, w tym melasy buraczanej, która w produkcji drożdży nie ma substytutu. Ponadto jej udział w koszcie wytworzenia 1 tony drożdży jest najwyższy i waha się w granicach od (...)x % w Spółce Tczew do ok. (...)x % w Spółce Maszewo. Producenci drożdży zakupują surowiec na podstawie długoterminowych umów z cukrowniami (umowy roczne, obowiązujące od jednej kampanii buraczanej do następnej), poprzedzanych negocjacjami przed kampanią buraczaną, tj. w okresie od sierpnia do października. Ustalone ceny obowiązują na czas odbiorów melasy z bieżącej kampanii, a w razie wystąpienia niedoborów w ciągu roku, drożdżownie zawierają umowy z pośrednikami w obrocie melasą lub innymi przedsiębiorcami zakupującymi ją na własne potrzeby. Spółki podały, że od ponad dwóch lat ma miejsce ilościowy spadek krajowej produkcji melasy, następują również jej zmiany jakościowe. W wyniku unowocześnienia technologii produkcji cukru w cukrowniach, melasa zawiera coraz mniej cukru co powoduje, że drożdżownie muszą kupować coraz większe jej ilości. Z uwagi na spadek podaży i wzrost popytu, systematycznie rośnie cena melasy. Import tego surowca obłożony jest wysokim (40%) cłem, wobec czego nie może stanowić alternatywnego źródła zakupu.

W trakcie przedmiotowego postępowania organ antymonopolowy dokonał analizy cen czterech powtarzających się u wszystkich stron podstawowych surowców do produkcji drożdży, tj. melasy, wody amoniakalnej, kwasu siarkowego i energii elektrycznej. Z przeprowadzonej analizy wynika, iż w okresie od 1 sierpnia 2000 r. do 31 sierpnia 2001 r. ceny surowców u poszczególnych przedsiębiorców podlegały różnokierunkowym zmianom. I tak w Spółce Józefów największy wzrost cen melasy - o ok. 16% - nastąpił w czerwcu 2001 r., w Spółce Maszewo w marcu 2001 r. (wzrost o ok. 21%), zaś w Spółce Wołczyn od stycznia 2001 r. daje się zauważyć tendencja wzrostowa utrzymująca się do końca badanego okresu, jednakże wzrost ten był nieznaczny i wahał się w poszczególnych miesiącach w granicach od 0,4% do 1,6%. Natomiast w Spółce Kraków i Spółce Lublin ceny na ten

surowiec były na stosunkowo stałym poziomie. W Spółce Kraków, po znacznym - o ok. 22% - wzroście cen melasy w październiku 2000 r. przez kolejne miesiące cena nie uległa zmianie. Podobnie w Spółce Lublin, gdzie po niewielkim spadku w listopadzie 2000 r., od grudnia 2000 r. obowiązywała stała cena. W badanym okresie następował również spadek cen – jeden raz w Spółce Lublin i Spółce Kraków do sześciu razy w Spółce Maszewo. Ceny wody amoniakalnej w tym okresie również ulegały wahaniom, jedynie w przypadku Spółki Lublin utrzymywały się na stałym poziomie. W Spółce Józefów znaczny wzrost cen tego surowca nastąpił w grudniu 2000 r. (ok. 22%), czerwcu 2001 r. (ok. 10,5%) i lipcu 2001 r. (ok. 9,5%), w Spółce Maszewo w grudniu 2000 r. (ok. 18,7%) i lipcu 2001 r. (ok. 21%), w Spółce Wołczyn w grudniu (ok. 14%), natomiast w Spółce Tczew w listopadzie 2000 r. (ok. 19%), a w Spółce Kraków w październiku 2000 r. (ok. 6%). W pozostałych miesiącach badanego okresu ceny wzrastały i malały nieznacznie. Natomiast w przypadku kwasu siarkowego w Spółce Józefów, Spółce Lublin, Spółce Tczew i Spółce Maszewo ceny kształtowały się na stałym poziomie, w Spółce Kraków podwyżka wystąpiła jednokrotnie w marcu 2001 r. o 100%, zaś w Spółce Wołczyn począwszy od listopada 2000 r. do końca badanego okresu występowały comiesięczne wahania cen - sześć razy cena wzrastała, a cztery razy malała. Największy wzrost o ok. 31% nastąpił w lutym 2001 r. Ceny energii elektrycznej u wszystkich stron w poszczególnych miesiącach badanego okresu zarówno wzrastały jak i malały. Miesiącem, w którym wystąpił jednoczesny wzrost cen u wszystkich przedsiębiorców był lipiec 2001 r. Ceny w tym miesiącu wzrosły od ok. 10% w Spółce Lublin do ok. 45% w Spółce Wołczyn. Powyższą analizę ilustruje tabela nr 7.

7
8

9

7
8
9

Objęci postępowaniem antymonopolowym przedsiębiorcy wskazali, iż w okresie od sierpnia do września 2001 r. miały miejsce następujące spotkania producentów drożdży:

- w okresie od 1 sierpnia do 21 września 2001 r. odbyło się kilka spotkań przedstawicieli spółek, których głównym udziałowcem (bezpośrednio lub pośrednio) jest spółka Old Continent Participation and Investment Corporation BV z Holandii, tj. Spółki Maszewo, Spółki Wołczyn, Spółki Mazpiek i Spółki Lesaffre; w ich trakcie przedsiębiorcy poruszali problematykę związaną z planowaną restrukturyzacją działalności grupy kapitałowej,
- dnia 22 sierpnia 2001 r. odbyło się spotkanie prezesów zarządów Spółki Lublin i Spółki Tczew, którego celem było omówienie spraw dotyczących realizacji „wzajemnej umowy kupna - sprzedaży melasy”,
- w dniach 11-14 września 2001 r. odbyły się Targi "POLAGRA" w Poznaniu, w których uczestniczyli przedstawiciele wszystkich przedsiębiorców objętych niniejszym postępowaniem; przedsiębiorcy podkreślili, iż podejmowane tematy dotyczyły trudnej sytuacji panującej na rynku drożdży,
- w dniach 20-22 września 2001 r. w Gdyni miało miejsce posiedzenie Krajowej Rady Drożdźownictwa, którego uczestnikami byli wszyscy jej członkowie. Z nadesłanych przez poszczególnych przedsiębiorców protokołów z tego spotkania wynika, iż poruszana tematyka dotyczyła bieżących spraw sprawozdawczo - organizacyjnych, omawiano kwestie dotyczące zaopatrzenia producentów drożdży w melasę buraczaną, a także zagadnienia związane z wprowadzaniem przepisów krajowych dostosowanych do ustawodawstwa unijnego oraz konieczności poniesienia znacznych nakładów inwestycyjnych w związku z wejściem Polski do Unii Europejskiej.

W ramach postępowania antymonopolowego organ antymonopolowy przeprowadził badanie rynkowe, którym objętych zostało 35 największych - wskazanych przez drożdźownie - krajowych hurtowych odbiorców drożdży zlokalizowanych na terenie całego kraju. Potwierdzając wprowadzenie przez producentów nowych cen drożdży w połowie września 2001 r. ankietowani przedsiębiorcy wskazali, że:

- ilości i ceny zakupu uzgadniane są na podstawie zawieranych umów handlowych (umowy dostawy, umowy o współpracy gospodarczej),
- zmiany w umowach regulowane są aneksami w drodze negocjacji i porozumień,
- zmiana cen następuje w formie pisemnej lub telefonicznej przy realizacji konkretnego zamówienia,

– wszyscy przedsiębiorcy zbywają swoje produkty na terenie całej Polski.

Ponadto jeden z odbiorców stwierdził, iż jego zdaniem podwyżka drożdży była nieproporcjonalna do podawanych przez producentów podwyżek cen melasy.

W toku postępowania antymonopolowego Spółka Mazpiek i Spółka Lesaffre - spółki z grupy Old Continent Participation and Investment Corporation BV - poinformowały (pismo z dnia 23 maja 2002 r.), że w dniu 30 kwietnia 2002 r. Sąd Rejonowy w Opolu wydał postanowienie w sprawie wpisu połączenia tych spółek ze Spółką Wołczyn, w trybie art. 492 § 1 pkt 1 ksh. Powstały tą drogą podmiot zmienił nazwę na Lesaffre Bio - Corporation Sp. z o.o. w Wołczynie i stał się następcą prawnym Spółki Mazpiek i Spółki Lesaffre, tym samym stronami niniejszego postępowania są przedsiębiorcy wymienieni w pkt I sentencji decyzji, przy czym Spółka Maszewo i Spółka Wołczyn należą do jednej grupy kapitałowej.

Organ antymonopolowy zważył, co następuje:

Przedmiotem ustawy o ochronie konkurencji jest ochrona skutecznej konkurencji na rynku przed jej zniekształceniami wywołanymi działaniami uczestników rynku – przedsiębiorców. Dlatego też, by ocenić czy doszło do stosowania praktyk ograniczających konkurencję i naruszenia ustawy o ochronie konkurencji konieczne jest zdefiniowanie rynku właściwego w sprawie oraz ustalenie siły rynkowej uczestników tego rynku.

Art. 4 pkt 8 ustawy o ochronie konkurencji rynek właściwy definiuje jako rynek towarów, które ze względu na swe przeznaczenie, cenę oraz właściwości, w tym jakość, są uznawane przez ich nabywców za substytuty oraz są oferowane na obszarze, na którym ze względu na rodzaj oraz właściwości, istnienie barier dostępu do rynku, preferencje konsumentów, znaczące różnice cen i koszty transportu, panują zbliżone warunki konkurencji. A zatem rynek ten wyznaczają dwa elementy: towar (rynek produktowy) i terytorium (rynek geograficzny).

W rozpatrywanej sprawie rynkiem w ujęciu produktowym jest rynek sprzedaży drożdży piekarskich, natomiast z uwagi na to, iż sprzedaż tego asortymentu odbywa się na terenie całego kraju, a bariery celne powodują, że import jest niewielki, rynkiem w aspekcie geograficznym jest rynek krajowy. A zatem rynkiem właściwym w niniejszej sprawie jest krajowy rynek sprzedaży drożdży piekarskich.

Uczestnikami tego rynku po stronie podażowej są producenci i importerzy drożdży. W przedmiotowym postępowaniu organ antymonopolowy jako uczestników - strony ustalił

6 przedsiębiorców, którzy swym zasięgiem obejmują znaczną część rynku, kontrolując ok. 94% tego rynku. Wobec faktu uczestniczenia w tym samym rynku właściwym oraz prowadzenia działalności w zakresie produkcji i sprzedaży drożdży są oni w stosunku do siebie konkurentami w rozumieniu art. 4 pkt 10 ustawy o ochronie konkurencji. Po stronie popytowej uczestnikami rynku właściwego są hurtownicy oraz właściciele piekarni i cukierni, działający w dość dużym rozproszeniu i nie posiadający tym samym znacznej siły rynkowej.

Zgodnie z art. 5 ust. 1 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji za praktykę ograniczającą konkurencję uznaje się porozumienia, których celem lub skutkiem jest wyeliminowanie, ograniczenie lub naruszenie w inny sposób konkurencji na rynku właściwym, polegające w szczególności na ustalaniu, bezpośrednio lub pośrednio, cen i innych warunków zakupu lub sprzedaży towarów. W sprawie wszczętej z urzędu ciężar dowodu spoczywa na organie antymonopolowym. Prowadzone postępowanie miało zatem na celu zbadanie, czy przedsiębiorcy, przeciwko którym je wszczęto, tj. wskazani producenci drożdży, zawarli porozumienie polegające na ustalaniu cen zbytu drożdży.

Art. 6 ustawy o ochronie konkurencji stanowi, iż zakazu, o którym mowa w art. 5, nie stosuje się do:

1. porozumień zawieranych między konkurentami, których łączny udział w rynku w roku kalendarzowym poprzedzającym zawarcie porozumienia nie przekracza 5%,
2. porozumień zawieranych między przedsiębiorcami działającymi na różnych szczeblach obrotu, których łączny udział w rynku w roku kalendarzowym poprzedzającym zawarcie porozumienia nie przekracza 10%.

Przedmiotowe postępowanie antymonopolowe dotyczy zachowania rynkowego przedsiębiorców, które kwalifikowane jest jako porozumienie poziome, tj. między konkurentami, w związku z czym mogą mieć do niego zastosowanie przepisy wymienione powyżej w pkt 1. Ponieważ jednak łączny udział w rynku producentów drożdży objętych niniejszym postępowaniem osiągnął w 2000 r. ok. 93%, stąd do zawartych między nimi porozumień mają zastosowanie przepisy art. 5 ust. 1 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji.

Ustawa nie definiuje wprost pojęcia „porozumienie ograniczające konkurencję”. Art. 4 pkt 4 ustawy określa jedynie formy, w jakich urzeczywistniają się porozumienia sprzeczne z ustawą, przez które rozumie się:

- a) umowy zawierane między przedsiębiorcami, związkami przedsiębiorców oraz między przedsiębiorcami i ich związkami albo niektóre postanowienia tych umów,
- b) uzgodnienia dokonane w jakiegokolwiek formie przez dwóch lub więcej przedsiębiorców lub ich związki,

c) uchwały lub inne akty związków przedsiębiorców lub ich organów statutowych.

W myśl tego przepisu porozumieniem jest umowa, uzgodnienie lub podjęcie uchwały przez co najmniej dwóch przedsiębiorców, bez względu na to na jakim szczeblu obrotu gospodarczego się znajdują. W związku z powyższym dla prawnego bytu praktyki ograniczającej konkurencję opisanej w art. 5 ust. 1 w związku z art. 4 pkt 4 ustawy o ochronie konkurencji niezbędne jest łączne wystąpienie dwóch następujących przesłanek:

- 1) zawiązanie się porozumienia według zasad określonych w cytowanym wyżej przepisie ustawy oraz
- 2) wynikające z tego porozumienia ustalenie, bezpośrednio lub pośrednio, cen oraz zasad ich kształtowania między konkurentami w stosunkach z osobami trzecimi.

Zakazane ustawą o ochronie konkurencji porozumienie nie musi mieć sformalizowanej, pisemnej formy. Jest to każde, podjęte w jakiegokolwiek formie, uzgodnienie przedsiębiorców skierowane przeciwko osobom trzecim, które nie są stronami porozumienia. Dla uznania działań przedsiębiorców - w określonym zakresie - za sprzeczne z ustawą wystarczy stwierdzenie, iż ograniczali oni swoją swobodę w stosunkach z osobami trzecimi na podstawie poczynionego wspólnie uzgodnienia. Zasadniczą kwestią jest udowodnienie przedsiębiorcom świadomej współpracy w celu osiągnięcia współdziałania i koordynacji ich postępowań, prowadzącej do wywarcia wpływu na sposób prowadzenia polityki handlowej kontrahentów oraz uniknięcia ryzyka konkurencji. Skutkiem więc takiego działania jest ograniczenie gry sił rynkowych. Uznanie praktyki za ograniczającą konkurencję następuje wówczas przez stwierdzenie zaistnienia określonych, wspólnych dla tych przedsiębiorców, zachowań. Ocena, czy rzeczywiście istnieje uzgodnione działanie, musi zostać dokonana z uwzględnieniem całokształtu okoliczności charakteryzujących rynek i jego strukturę.

Przeprowadzone postępowanie nie wykazało, że zabronione ustawą o ochronie konkurencji porozumienie zawarte zostało w formie pisemnej, jednakże zgodnie z przepisami i orzecznictwem porozumienie ograniczające konkurencję nie musi być poprzedzone ani potwierdzone odpowiednimi ustaleniami na piśmie. W praktyce bywa wręcz przeciwnie, gdyż uczestniczący w porozumieniu przedsiębiorcy zdają sobie sprawę z nielegalności takiego zachowania. Decydujące zatem znaczenie dla ustalenia istnienia porozumienia ograniczającego konkurencję mają skoordynowane zachowania na rynku zainteresowanych przedsiębiorców nakierowane na osiągnięcie celu sprzecznego z ustawą o ochronie konkurencji (por. wyrok S.A. z dnia 15 lipca 1998 r., sygn. akt VII Ama 27/98, „Wokanda” 1999, nr 9).

W przedmiotowym postępowaniu badania obejmujące analizę działań i zachowań producentów drożdży wskazują na zbieżny termin podjęcia decyzji o podwyżce cen i ten sam termin wprowadzenia nowych cen w życie - u wszystkich przedsiębiorców był to dzień 17 września 2001 r. Zdaniem organu antymonopolowego podobna była również skala dokonanej w tym dniu podwyżki, przedstawiająca się w następujący sposób: drożdże 100g - 15,8% w Spółce Józefów; 24-25% w Spółce Wołczyn; 21,1% w Spółce Kraków; 20,4 - 23% w Spółce Tczew i 23,1 - 22,2% w Spółce Maszewo; drożdże 500g wzrost cen nastąpił: o 16,9% w Spółce Tczew; o 17,4 - 20,2% w Spółce Józefów; o 19,3% w Spółce Lublin; 17,3% w Spółce Kraków; o 16,9 - 19% w Spółce Maszewo oraz o 18,8 - 24,1% w Spółce Wołczyn; dla drożdży 1000g skala podwyżki wyniosła 20,5% w Spółce Kraków i 24,6% Spółce Lublin natomiast dla drożdży 5000g cena wzrosła o 16,6% w Spółce Józefów, o 24,6% w Spółce Lublin i o 17,4% w Spółce Tczew. Jak podają strony zachowanie to wynikało z naśladownictwa zachowań rynkowych (zachowania paralelne) oraz wzrostu cen surowców do produkcji drożdży w tym głównie melasy buraczanej. W świetle istniejącego orzecznictwa ujawnienie przez przedsiębiorcę, bez względu na zajmowaną na rynku pozycję, swej polityki cenowej jest działaniem z pogranicza prawa, a już za nielegalną praktykę należy uznać wymianę przez przedsiębiorców lub jednego z nich informacji o zamierzonych podwyżkach cen oraz uzgodnione zaakceptowanie podążania za cenami lidera cenowego, jeżeli służy to lub może służyć koordynowaniu cen przez konkurentów (wyrok SA z 20 września 1995 r., XVII Amr 15/95, „Wokanda” 1996, nr 8). Wprawdzie w orzecznictwie antymonopolowym przyjmuje się za dopuszczalne świadome dostosowywanie się przedsiębiorców do zmieniających się wymagań rynku m.in. w zakresie ofert cenowych konkurentów, jednakże zachowania takie odróżnia od zakazanych prawem porozumień ograniczających konkurencję brak – charakterystycznego dla tych ostatnich – elementu uzgodnienia podjętego w jakiegokolwiek formie. Zatem uzgodnienie przedsiębiorców, eliminujące między nimi stan niepewności co do postępowania na rynku, a następnie dostosowanie się do zachowań rynkowych konkurentów, nie może być traktowane jako zachowanie paralelne, lecz wyłącznie jako porozumienie uzgodnionego działania (por. wyrok SA z 11 czerwca 1997 r., XVII Ama 17/97). Naruszeniem zakazu porozumień, o którym mowa w art. 5 ust. 1 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji są wszelkie pośrednie lub bezpośrednie kontakty między przedsiębiorcami, których celem lub skutkiem jest zarówno wpływanie na zachowanie rynkowe aktualnego lub potencjalnego konkurenta jak i ujawnianie takiemu konkurentowi obranego kierunku zachowania rynkowego, które zamierza się stosować na rynku (por. wyrok SPI z 24 października 1991 r., T-1/89 Rhone - Poulenc S.A. v. Komisja). W świetle

powyższego organ antymonopolowy nie podzielił stanowiska stron jakoby ich działanie było wynikiem zachowań paralelnych.

Dokonana przez organ antymonopolowy analiza cen surowców do produkcji drożdży nie potwierdziła podnoszonego przez strony argumentu, iż w okresie bezpośrednio poprzedzającym podjęcie decyzji o wprowadzeniu podwyżki cen drożdży nastąpił istotny wzrost cen tych surowców. W badanym okresie (tj. od 1 sierpnia 2000 r. do 31 sierpnia 2001 r.) ceny surowców u poszczególnych przedsiębiorców wzrastały w różnych miesiącach. I tak największy wzrost cen melasy nastąpił: w Spółce Józefów w czerwcu 2001 r., a w Spółce Maszewo w marcu 2001 r. Tendencja wzrostowa cen melasy (0,4 – 1,6% miesięcznie) miała miejsce w Spółce Wołczyn od stycznia 2001 r. do końca badanego okresu. W Spółce Kraków od listopada 2000 r., a w Spółce Lublin od grudnia 2000 r. ceny nie zmieniały się. U wszystkich przedsiębiorców, poza Spółką Lublin, u której ceny utrzymywały się na niezmiennym poziomie, podobna tendencja wystąpiła w przypadku cen wody amoniakalnej. Natomiast ceny kwasu siarkowego w Spółce Józefów, Spółce Lublin, Spółce Tczew i Spółce Maszewo kształtowały się na stałym poziomie, w Spółce Kraków podwyżka wystąpiła tylko w marcu 2001 r., a w Spółce Wołczyn miały miejsce wahania cen zarówno w kierunku wzrastającym jak i malejącym. Wyjątek stanowi tylko energia elektryczna, której ceny u wszystkich producentów znacznie wzrosły w lipcu 2001 r.

W ocenie organu antymonopolowego występująca tendencja i tempo wzrostu cen surowców w żadnym wypadku nie uzasadniały jednoczesnego wprowadzenia podwyżki cen drożdży przez strony. Jak wykazało postępowanie, zmian cen podstawowych surowców do produkcji drożdży następowały w różnym czasie i w różnym zakresie dotyczyły poszczególnych producentów. Ponadto w sytuacji gdy każdy z przedsiębiorców prowadzących samodzielną politykę handlową znajduje się w innej sytuacji ekonomiczno – finansowej i ponosi inne koszty, skale wprowadzonych przez nich podwyżek winny być na odpowiednio różnych poziomach. Trudno zatem racjonalnie uzasadnić jednoczesne wprowadzenie podwyżki cen drożdży i zbliżoną skalę podwyżek dokonanych przez wszystkich producentów. W ocenie organu antymonopolowego, taka zbieżność wskazuje na skoordynowanie działań przedsiębiorców, zmierzających do realizacji uzgodnionej strategii cenowej.

Z zebranego materiału dowodowego wynika jednoznacznie, że działanie producentów drożdży, polegające na wprowadzeniu w tym samym dniu podwyżki cen drożdży o zbliżonej skali w istotnym stopniu ograniczyło istniejącą dotychczas na rynku konkurencję. Mając na uwadze fakt, iż działający na rynku drożdży producenci kontrolowali ok. 93% tego rynku,

zdaniem organu antymonopolowego narazili uczestników rynku po stronie popytowej (odbiorców, konsumentów) na poniesienie znacznego uszczerbku, albowiem wprowadzone równocześnie nowe, wyższe ceny obowiązywały niemalże na całym rynku drożdży, znacznie ograniczając możliwość zakupu drożdży po niższych cenach.

W świetle dokonanych ustaleń organ antymonopolowy uznał działanie stron postępowania, wymienionych w pkt I sentencji, wprowadzające w dniu 17 września 2001 r. podwyżkę cen zbytu drożdży za noszące znamiona praktyki ograniczającej konkurencję.

Mając powyższe na uwadze orzeczono jak w pkt I sentencji.

Na podstawie art. 101 ust. 2 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji Prezes Urzędu może nałożyć na przedsiębiorcę karę pieniężną w wysokości stanowiącej równowartość od 1.000 do 5.000.000 euro, jednak nie więcej niż 10% przychodu osiągniętego w roku rozliczeniowym poprzedzającym rok nałożenia kary, jeżeli dopuścił się naruszenia zakazu określonego m.in. w art. 5 ustawy w zakresie niewyłączonym na podstawie art. 6 i art. 7 ustawy. Zgodnie z art. 115 ww. ustawy wartość euro podlega przeliczeniu na złote według kursu średniego walut obcych ogłoszonego przez Narodowy Bank Polski w ostatnim dniu roku kalendarzowego poprzedzającego rok nałożenia kary pieniężnej. Średni kurs euro ogłoszony przez NBP w ostatnim dniu roboczym roku kalendarzowego poprzedzającego rok nałożenia kary, tj. w dniu 31 grudnia 2002 r. wyniósł 4,0202 zł. Na wysokość kary ma wpływ, zgodnie z art. 104 ww. ustawy, okres, stopień i okoliczności uprzedniego naruszenia przepisów ustawy.

Ustalając karę w wysokości: Spółka Maszewo 300.000 zł, tj. 74.623,15 euro, Spółka Wołczyn 300.000 zł, tj. 74.623,15 euro, Spółka Tczew 200.000 zł, tj. 49.748,77 euro Spółka Józefów 160.000 zł, tj. 39.799,01 euro, Spółka Lublin 160.000 zł, tj. 39.799,01 euro i Spółka Kraków 160.000 zł, tj. 39.799,01 euro, przy przychodzie poszczególnych przedsiębiorców wynoszącym w 2002 r. odpowiednio: (...) zł (ok. (...) euro), (...) zł (ok. (...) euro), (...) zł (ok. (...) euro), (...) zł (ok. (...) euro), (...) zł (ok. (...) euro), (...) zł (ok. (...) euro) i (...) zł (ok. (...) euro) organ antymonopolowy wziął pod uwagę ogólnokrajowy (powszechny) zasięg zakazanej praktyki. Porozumienie polegające na ustalaniu bezpośrednio lub pośrednio cen uznawane jest za jedno z najpoważniejszych naruszeń prawa konkurencji. W ocenie organu antymonopolowego wymierzona kara jest adekwatna do stopnia naruszenia przepisów ustawy, a jednocześnie pozostaje w proporcji do możliwości finansowych poszczególnych przedsiębiorców, stanowiąc nie więcej niż 0,1% osiągniętego przez poszczególnych przedsiębiorców przychodu w 2002 r. Ustalona kwota stanowi w przypadku: Spółki Maszewo i Spółki

Wołczyn 1,5%, Spółki Tczew 1%, a Spółki Józefów, Spółki Lublin i Spółki Kraków 0,8% kary maksymalnej, która mogłaby wynieść dla każdego przedsiębiorcy 5.000.000 euro. Ustalona kara pełni przede wszystkim funkcję represyjną za naruszenie przepisów ustawy, przy uwzględnieniu również jej funkcji prewencyjnej niezbędnej do wymuszenia przestrzegania porządku prawnego.

Mając powyższe na uwadze orzeczono jak w pkt II sentencji.

Art. 80 ustawy o ochronie konkurencji stanowi, iż w sprawach nieuregulowanych w ustawie do postępowania przed Prezesem Urzędu stosuje się przepisy kodeksu postępowania administracyjnego, z zastrzeżeniem art. 81 ustawy.

Zgodnie z art. 105 § 1 kpa w przypadku, gdy postępowanie z jakiegokolwiek przyczyny stało się bezprzedmiotowe, organ administracji publicznej wydaje decyzję o umorzeniu postępowania.

W toku prowadzonego postępowania organ antymonopolowy poinformowany został, iż dwóch uczestników postępowania, tj. MAZPIEK i LESAFFRE połączyło się w trybie art. 492 § 1 pkt 1 ksh (połączenie przez przejęcie) z innym uczestnikiem postępowania, tj. Spółką Wołczyn. Powstały tą drogą podmiot zmienił nazwę na Lesaffre Bio - Corporation Sp. z o.o. w Wołczynie i stał się następcą prawnym Spółki Mazpiek i Spółki Lesaffre.

Z bezprzedmiotowością postępowania mamy do czynienia w sytuacji, gdy brak jest któregoś z elementów materialnego stosunku prawnego, a wobec tego nie można wydać decyzji załatwiającej sprawę co do istoty wobec konkretnego podmiotu. Ustalenie istnienia tej przesłanki stwarza obowiązek zakończenia postępowania w danej instancji, ponieważ nie będzie wtedy podstaw do rozstrzygnięcia sprawy co do jej istoty (por. B. Adamiak i J. Borkowski, Kodeks postępowania administracyjnego. Komentarz.CH BECK, Warszawa 1996, s.461-462).

W przedmiotowym postępowaniu spełniona została przesłanka umorzenia postępowania antymonopolowego na podstawie art. 105 § 1 kpa, albowiem wobec faktu zaprzestania działalności przez podmioty wymienione w pkt III sentencji i utraty bytu prawnego w związku z ich likwidacją, dalsze prowadzenie postępowania wobec tych podmiotów byłoby bezprzedmiotowe i nie dawałoby możliwości rozstrzygnięcia wobec nich sprawy co do istoty.

Mając powyższe na uwadze orzeczono jak w pkt III sentencji.

Zgodnie z art. 78 ustawy o ochronie konkurencji od niniejszej decyzji przysługuje stronom odwołanie do Sądu Okręgowego w Warszawie - sądu ochrony konkurencji i konsumentów - za pośrednictwem Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów - w terminie dwutygodniowym od daty jej doręczenia.

Karę pieniężną należy wpłacić na konto NBP O/O Warszawa 51101010100078782231000000, w terminie 14 dni od dnia uprawomocnienia się decyzji.

Z upoważnienia Prezesa Urzędu
Ochrony Konkurencji i Konsumentów

*Dyrektor
Departamentu Instytucji Finansowych
Usług i Rolnictwa*

Marek Wojtkiewicz

Otrzymuje:

1. Lesaffre Bio-Corporation Sp. z o.o., Wołczyn
2. Agri Maszewo Sp. z o.o., Maszewo
3. Mazowiecka Fabryka Drożdży „Józefów” Sp. z o.o.
4. „Drożdżownia Lublin” Sp. z o.o.
5. Wytwórnia Drożdży Piekarskich w Krakowie-Bieżanowie Sp. z o.o.,
6. Pomorska Fabryka Drożdży „Polmos” S.A.